

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 20 mars 1888, kl. 3 e. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om tillägg till 15 § i förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker den 24 oktober 1885.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, n:o 18, har herr Ölander föreslagit, att Riksdagen måtte för sin del besluta ett tillägg i 15 § af kongl. förordningen angående vilkoren för försäljning af vin, maltdrycker m. m. af den 24 oktober 1885 af följande innehåll: »Mom. 4. Hvad här är stadgadt om handlande, gälle äfven om tillverkare af maltdrycker, då han sådana drycker till försäljning kringför eller låter kringföra.»

Såsom skäl härför har herr Ölander åberopat, hvad uti en af herr P. Näsman inom Andra Kammaren vid sistlidet års majriksdag väckt motion med enahanda syfte som den nu ifrågavarande blifvit till grund för samma motion anfördt. Utskottet har med anledning häraf tagit del af herr Näsman's motion och deraf inhemtat, hurusom herr Näsman anfördt: att lagstiftningen under de senaste tjugu åren genom allt strängare vilkor för försäljningen af vin och maltdrycker sökt att motverka det skadliga inflytande, som en ohämmad och okontrollerad försäljning af dessa drycker utöfvade; att dessa inskränkningar grundade sig på

den öfverallt ständigt växande erfarenheten derom, att, i samma mån bränvinslagstiftningen blifvit skärpt och tillgången på spritdrycker försvårats, vin och maltdrycker såsom surrogat för de förra fått en allt vidsträcktare användning och härvid visat sig medföra nästan enahanda faror för samhällslugnet som spritvaror; att bland sådana inskränkningsvare ock den kontroll af kommunalnämnd, som landthandlande blifvit underkastade och efter hvars införande man borde haft skäl förmoda, att handeln med ifrågavarande drycker blifvit tillräckligt omgärdad; att dock ännu återstode ett slags försäljning af maltdrycker, som vore oätkomlig för nu gällande lagstadganden och som, i samma mån band lades på handeln med dessa drycker i öfrigt, tilltoge i den grad, att densamma hotade att göra de redan åstadkomna inskränkningarna fullkomligt kraftlösa, nemligen den försäljning, hvilken i mångdubblad skala utöfvades af ölbryggerierna från deras på alla vägar och stigar framfarande vagnar, som i flera afseenden öfverträffade alla slags krogar; att dessa rikt försedda ölvagnar, hvilkas innehåll utbjödes åt hvarje mötande och i hvarje koja vid vägen, uppväckte begäret efter rusdrycker samt föranledde slagsmål och oordningar med förolämpningar och misshandel mot fredliga vandrare; samt att, då motionären likväl icke ansåge ett absolut förbud böra af lagstiftaren meddelas i berörda afseende, utan denna angelägenhet kunna liksom landthandlandenas försäljning af maltdrycker lämpligast ställas under kommunernas kontroll, motionären framställt det förslag, motionen innehöle.

Med afseende å den behandling denna motion vid förra riksdagen erhöll, inhemtas, att, sedan herr Liss Olof Larsson vid samma riksdag inom Andra Kammarerna väckt motion af innehåll, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i nu gällande lagstiftning angående vin och maltdryckers m. m. försäljning, att den, som ville åt allmänheten tillhandahålla maltdrycker till salu för afhemtning till mindre quantitet än tio liter, skulle vara skyldig dertill utverka sig tillstånd i samma ordning, som nu är bestämdt för den, hvilken ville för afhemtning försälja vin i mindre quantitet än tio liter, så hade såväl denna som herr Näsman's motion blifvit hänvisade till Andra Kammarernas tillfälliga utskott n:o 2, hvilket i afgifvet utlåtande, med vitsordande af det framhållna behofvet af en strängare lagstiftning beträffande rätten att på landet försälja maltdrycker för afhemtning, tillstyrkt bifall till herr Larsson's motion, så vidt den afsåge dylik försäljning å landsbygden, men deremot hemställt, att herr Näsman's motion icke måtte till någon åtgärd föranleda, detta sistnämnda hufvudsakligen af det skäl, att, om herr Larsson's motion vunne Riksdagens

gillande, det af herr Näsman antydda önskningsmål komme att uppnås vida fullständigare än genom det af denne motionär föreslagna tillägg i 15 § af åberopade förordningen. Dessutom uttalade utskottet såsom sin mening, att den af bryggare bedrifna försäljning af maltdrycker vore fullkomligt likartad med och underkastad samma vilkor som annan försäljning af dessa drycker enligt 1885 års förordning, hvadan den af herr Näsman föreslagna utväg vore, enligt utskottets förmenande, äfven af sådan orsak öfverflödig.

Vid ärendets handläggning i Andra Kammaran talade visserligen herr Näsman för sin motion, men gjorde icke något yrkande om gillande af densamma, utan instämde i utskottets utlåtande, hvarå han yrkade bifall.

Vid anställd votering blef emellertid utskottets hemställan afslagen med 102 röster mot 65.

Af det ofvan anförda framgår sålunda, att herr Näsman motion aldrig kom under någon egentlig diskussion och icke utgjorde föremål för något Riksdagens eller någon dess kammaras beslut.

Vidkommande nu herr Ölanders föreliggande motion, finner utskottet, att, då handlandenas rättighet till försäljning af maltdrycker blifvit genom tid efter annan utkomna lagbestämmelser så inskränkt, att hvarje missbruk från deras sida, ledande till oordningar och allmänna lugnet störande uppträden, måste anses vara i väsentlig mån förebyggt, det skulle vara oegentligt, om lagstiftningen icke vidtog några åtgärder till förekommande äfven af de missbruk, som i berörda afseende kunna förmedlas genom den utaf tillverkare af dylika drycker bedrifna försäljning. Härigenom skulle lätt det välgörande inflytande kunna äfventyras, som med de redan tillkomna lagbestämmelserna åsyftas, och de försäljningsmissbruk, som på *ett* håll afvärjts, på ett annat håll återkomma i så mycket större skala som konkurrensen med andra försäljare förminskats. Utskottet anser nemligen i likhet med motionären och, såsom utskottet har anledning antaga, äfven i likhet med de flesta jurister, att ölbryggerierna icke äro i fråga om föryttrandet af sina tillverkningar bundna af de i 1885 års förordning för handlande och andra föreskrifna inskränkingar i rättigheten till försäljning för afhemtning af ifrågavarande drycker. Härtill gifver hvarken nämnda förordning eller kongl. förordningen angående utvidgad näringsfrihet af den 18 juni 1864 någon anledning. Vid sådant förhållande kan utskottet ej annat

än instämma med motionären deri, att något lagstadgande är erforderligt, på det att ej tillverkaren må såsom hittills intaga en framför alla andra försäljare af maltdrycker gynnad ställning. Å andra sidan åter kan utskottet ej förbise, att maltdrycker, måttligt njutna, äro icke blott oskadliga, utan äfven stärkande och närande, samt att så väl tillverkning som försäljning af desamma sålunda är en både loflig och i många afseenden äfven nyttig näring, i hvars utöfvande lagstiftaren endast i högsta nödfall och undantagsvis bör hämmande ingripa. Utskottet har därför, lika med motionären, icke ansett någon allmänt gällande föreskrift om viss bestämd inskränkning häri böra omedelbart i lag meddelas, så mycket mindre som olika förhållanden i skilda delar af landet kunna göra en dylik inskränkning på det ena stället lika öfverflödigt som på ett annat af behovet påkallad. Utskottet finner vidare den ifrågasatta inskränkningen icke i något fall böra utsträckas till den försäljning till afhemtning, som af tillverkaren idkas på hans kontor eller på sjelfva tillverkningsstället, vare sig omedelbarligen eller medelst dit ingående requisitioner och deraf föranledda försändningar af det reqvirerade till reqvirenterna, utan endast böra afse den försäljning, som under maltdryckernas kringförande i stad eller på landet för bryggeriernas räkning bedrifves med samma drycker. Något annat slag af försäljning torde väl ej kunna till skada för det allmänna missbrukas.

Beträffande åter sjelfva arten af inskränkningen och sättet för densammas meddelande, kan utskottet för sin del ej fullt gilla motionärens förslag. Att inom en kommun, der försäljning af nu ifrågavarande beskaffenhet föranledt oordningar, helt och hållet för alltid eller för viss tid förbjuda densamma, kan väl kanske i allmänhet vara lämpligt och erforderligt, men det låter dock tänka sig, att förhållandena kunna vara sådana, att en ringare inskränkning i försäljningsrätten, såsom dess förbjudande på någon viss allmän väg eller större samlingsplats, vid någon viss lastageplats, fabrik eller annan inrättning, eller å viss eller vissa tider, skulle kunna vara för ändamålet tillräcklig; och hvad angår sättet för förbudets meddelande, förefaller det utskottet icke vara fullt välbetänkt att i första hand åt kommunalstyrelsen öfverlåta en rätt, som, om man också får antaga, att något missbruk dermed till det ena eller andra bryggeriets förmån eller skada icke gerna är att från en dylik myndighet befara, möjligheten härtill dock står öppen, och derigenom kan gifva bryggeriegaren anledning betvifla rättvisan af de mot honom vidtagna åtgärderna. Utskottet har därför tänkt sig, dels att magten att genom förbud inskränka tillverkarens ifrågavarande försäljningsrätt

bäst och med största trygghet borde kunna öfverlemnas åt högsta polismyndigheten inom orten, som å ena sidan väl bör hafva samma intresse för lugnets bevarande och ordningens upprätthållande som kommunalstyrelsen och å andra sidan är underkastad embetsmannansvar för sina beslut, dels att denna magt icke bör inskränkas blott till att helt och hållet förbjuda den försäljningsrätt, hvarom nu är fråga, utan äfven att i den rigtning, här ofvan blifvit antydt, föreskrifva sådana inskränkingar i densamma, som kunna vara för ändamålet erforderliga. Klart är äfven, att dylika förbud eller inskränkingar icke böra meddelas, utan att den, hvars rätt är i fråga, äfvensom vederbörande ortmyndighet blifvit hörda.

På dessa skäl får utskottet hemställa,

att kammaren behagade för sin del besluta att uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i nu gällande lagstiftning angående vin och maldrycker m. m. att, der tillverkare af maldrycker håller sådana drycker till salu medelst kringförning, och oordningar deraf föranledas, Konungens befallningshafvande må ega att, sedan den, hvars rätt är i fråga, äfvensom i stad magistraten och å landet kommunalnämnden blifvit hörda, för viss tid eller för alltid förbjuda sådan tillverkare all dylik försäljning inom en eller flere kommuner eller ock föreskrifva sådana inskränkingar i berörda försäljningsrätt, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Stockholm den 20 mars 1888.

På utskottets vägnar:

O. M. BJÖRNSTJERNA.